

ประสิทธิภาพของสารป้องกันกำจัดเชื้อราต่อเชื้อโรคกาบฝักเน่าของข้าวโพด

Efficacy of fungicides to control ear rot of corn

ศรีสุข พูนผลกุล วรางคณา แซ่อ้วง

มนตรี เอี่ยมวิม้งสา

กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

รายงานความก้าวหน้า

ผลการทดลองในห้องปฏิบัติการ พบว่า สารป้องกันกำจัดโรคพืช 4 ชนิด ได้แก่

Difenoconazole (สกออร์) , Procloraz (เจอร์ราจ), carboxin (Vitavax), และ carbendazim ให้ผลการยับยั้งเชื้อราในห้องปฏิบัติการดีที่สุด จึงได้คัดเลือกไปทดลองในแปลงทดลองของเกษตรกร ได้ผลดังนี้ โรคบนฝักหลังการเก็บเกี่ยว พบเปอร์เซ็นต์การเป็นโรคตั้งแต่ 1.66 ถึง 28.33 % เปอร์เซ็นต์ฝักเป็นโรคของแปลงเปรียบเทียบ(ไม่พ่นสาร) เป็น 28.33 % สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ให้ผลดีที่สุดเมื่อพ่นทุก 7 วัน คือ Procloraz อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตรและ Difenoconazole อัตรา 30 มล/ น้ำ 20 ลิตร โดยพบฝักเป็นโรคเท่ากันที่ 1.66 % สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ได้ผลรองลงไป ได้แก่ Difenoconazole อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร Procloraz อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร และ carbendazim อัตรา 60 มล/ น้ำ 20 ลิตร พบฝักเป็นโรค 3.33, 5.0, 8.33, 8.33, 11.66 และ 11.66 % ตามลำดับ ลิตร เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* ที่พบบนเมล็ดมีตั้งแต่ 0.83 - 8.5 % โดยพบเชื้อราบนเมล็ดจากแปลงเปรียบเทียบสูงสุด เป็น 8.5 % เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* บนเมล็ดที่พบในแปลงพ่นสารทดลอง Procloraz อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 60 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร Difenoconazole อัตรา 30 มล/ น้ำ 20 ลิตร Difenoconazole อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร และ Procloraz อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* ที่พบเป็น 0.83, 1.16, 2.0, 3.0, 3.66, 5.83, 7.16, และ 7.33 % ตามลำดับ น้ำหนัก 100 เมล็ดข้าวโพดของทุกการทดลองอยู่ระหว่าง 22.9 - 27.86 กรัม

คัดเลือกสารป้องกันกำจัดโรคพืช Carbendazim, Difenoconazole และ Procloraz ไปทดลองหาจำนวนครั้งและช่วงเวลาพ่นสารในปี 2555 ต่อไป

รหัสการทดลอง 03-04-54-02-01-02-05-54

คำนำ

โรคฝักเน่าของข้าวโพดเกิดจากเชื้อรา *Stenocarpella maydis* หรือชื่ออื่น ๆ ที่รู้จักคือ *Diplodia maydis* พบระบาดเฉพาะบนข้าวโพดเท่านั้น แต่โรคนี้อีกก็ทำความเสียหายต่อการผลิตข้าวโพดอย่างมาก อาการของโรคฝักเน่าเกิดขึ้นเนื่องจากเชื้อรา เข้าทำลายบริเวณข้อที่ติดต่อกับดอกตัวเมีย โดยเส้นใยของเชื้อราเจริญเข้าทำลายก้านดอกตัวเมีย แล้วเจริญอยู่บนกาบของฝักข้าวโพด เมื่อเกสรตัวเมีย (ไหมของข้าวโพด) โผล่พ้นกาบหุ้มช่อดอกตัวเมียเส้นใย เชื้อราจะเจริญเข้าทางไหมและพักตัวอยู่นอกรังไข่ ถ้าเชื้อราเข้าทำลายระยะดอกอ่อน ฝักจะแห้งเปลี่ยนเป็นสีเทา เมล็ดข้าวโพดลีบ ฝักมีน้ำหนักเบา (Shurtleff, 1980). ใบข้าวโพดแห้งและต้นตาย (Flett et al., 2001). ถ้าสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมเชื้อราจะพักตัวและสร้างส่วนขยายพันธุ์ลักษณะเม็ดสีดำเล็ก ๆ (pycnidia) บนกาบหุ้มฝักซึ่งข้าวโพดและบนผิวนอกเมล็ดข้าวโพด ซึ่งอาจมองเห็นไม่ชัดเจนด้วยตาเปล่า แต่เมื่อเก็บเกี่ยวและลอกกาบหุ้มฝักออกจะพบเส้นใยสีขาวแผ่ปกคลุมเมล็ด ซึ่งข้าวโพดและต่อมาเส้นใยเปลี่ยนเป็นสีดำ เพราะมีการสร้างเม็ด pycnidia ขึ้น (Shurtleff, 1980)

การป้องกันกำจัด ด้วยการใช้พันธุ์ต้านทานโรค แต่ส่วนใหญ่มักเป็นพันธุ์แท้มากกว่า สำหรับพันธุ์ชนิดลูกผสมอ่อนแอต่อโรคนี้อีก (Hooker, 1977; Fakorede and Mock, 1978; Shurtleff, 1980; Clark and Foley, 1985; Chambers, 1987; Wicks et al., 1988; Coors and Mardones, 1989). การใช้วิธีเขตกรรม เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน (Flett, 1995). และการฝังกลบเศษซากข้าวโพดเล็ก ๆ Flett et al. (1998) ช่วยลดความรุนแรงของโรคในฤดูต่อไปได้ ธาตุอาหารพืชในดินช่วยส่งเสริมหรือยับยั้งความรุนแรงของโรคได้ โดยพบว่าสัดส่วนของ N : K ที่มากกว่า 3.5 จะเพิ่มความรุนแรงของโรค(Liebhart and Murdock, 1965). ความสมดุลของธาตุอาหารช่วยลดการเกิดโรคลงได้ (Nelson ,1963) การควบคุมโรคด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชได้แก่การใช้ benomyl และ maneb ในระยะก่อนฝักข้าวโพดออกไหม (Warren and Von Qualen ,1986) Beukes and Flett ,1992 พบว่าส่วนการใช้ benomyl และ carbendazim ผสมกันดีที่สุด การคลุกเมล็ดด้วย chloranil, captan หรือ thiram ช่วยลดการเกิดโรคลง(McGee, 1988)

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- 1.จานเลี้ยงเชื้อ
- 2.อาหารเลี้ยงเชื้อ PDA
- 3.สารป้องกันกำจัดโรคพืช 12 ชนิด
- 4.แปลงทดลอง

วิธีการ

1. การทดลองในห้องปฏิบัติการ

เตรียมเชื้อราและสปอร์ของเชื้อราให้ได้เชื้อบริสุทธิ์ และเพิ่มปริมาณเชื้อทดสอบ

เตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อที่ผสมสารป้องกันกำจัดโรคพืช 12 ชนิด ความเข้มข้นต่าง ๆ

ดำเนินการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยใช้สารทดลอง 12 ชนิด ได้แก่ Azoxystrobin (อมิस्ता), carbendazim, carboxin (Vitavax), chlorothalonil (ซูนา-เอ็กซ์), Procloraz (เจอราก), คิวโนโตซิน (เทอราคลอร์ 24อีซี), dimethomorph (ฟอร์รัม), Difenoconazole (สกอร์) และ Azoxystrobin + Difenoconazole (ออดิวา) โดยเทคนิค Poison food technique โดยผสมสารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ความเข้มข้น 4 ระดับ (50, 100, 500 และ 1,000 ppm)

2. การทดลองในแปลงปลูกเกษตรกร อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

สารป้องกันกำจัดโรคพืช 4 ชนิด ๆ ละ 2 อัตรา พ่นบนต้นข้าวโพดหลังปลูก 40 วัน และพ่นทุก 7 วัน จำนวน 5 ครั้ง ทำการทดลอง 3 ซ้ำ ขนาดแปลงทดลอง ระยะปลูก ระยะระหว่างแถว 65 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 20 เซนติเมตร ขนาดแปลงย่อย 3 X 5 เมตร ตรวจสอบโรคบนฝักหลังการเก็บเกี่ยว นับจำนวนฝักเป็นโรคเปรียบเทียบกับแปลงไม่พ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืช

เวลาสถานที่

เริ่มต้น ตุลาคม 2553 ถึง กันยายน 2554

ห้องปฏิบัติการกลุ่มวิจัยโรคพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืชและแปลงเกษตรกร

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

สารป้องกันกำจัดโรคพืช 4 ชนิด ได้แก่ Difenoconazole (สกอร์) , Procloraz (เจอราก), carboxin (Vitavax), และ carbendazim ให้ผลการยับยั้งเชื้อราในห้องปฏิบัติการดีที่สุด จึงได้คัดเลือกไปทดลองในแปลงทดลองของเกษตรกร ได้ผลดังนี้ โรคบนฝักหลังการเก็บเกี่ยว พบเปอร์เซ็นต์การเป็นโรคตั้งแต่ 1.66 ถึง 28.33 % เปอร์เซ็นต์ฝักเป็นโรคของแปลงเปรียบเทียบ(ไม่พ่นสาร) เป็น 28.33 % สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ให้ผลดีที่สุดเมื่อพ่นทุก 7 วัน คือ Procloraz อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตรและ Difenoconazole อัตรา 30 มล/ น้ำ 20 ลิตร โดยพบฝักเป็นโรคเท่ากันที่ 1.66 % สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ได้ผลรองลงไปได้แก่ Difenoconazole อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร Procloraz อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร และ carbendazim อัตรา 60 มล/ น้ำ 20 ลิตร พบฝักเป็นโรค 3.33, 5.0, 8.33, 8.33, 11.66 และ 11.66 % ตามลำดับ ลิตร

เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* ที่พบบนเมล็ดมีตั้งแต่ 0.83 -8.5 % โดยพบเชื้อราบนเมล็ดจากแปลงเปรียบเทียบสูงสุด เป็น 8.5 % เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* บนเมล็ดที่พบในแปลงพ่นสารทดลอง Procloraz อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 60 มล/ น้ำ 20 ลิตร carbendazim อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร Difenoconazole อัตรา 30 มล/ น้ำ 20 ลิตร Difenoconazole อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร carboxin อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร และ Procloraz อัตรา 20 มล/ น้ำ 20 ลิตร เปอร์เซ็นต์เชื้อรา *Diplodia maydis* ที่พบเป็น 0.83, 1.16, 2.0, 3.0, 3.66, 5.83, 7.16, และ 7.33 % ตามลำดับ น้ำหนัก 100 เมล็ดข้าวโพดของทุกการทดลองอยู่ระหว่าง 22.9 - 27.86 กรัม

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

ผลการทดลองในห้องปฏิบัติการ พบว่า สารป้องกันกำจัดโรคพืช 4 ชนิด ได้แก่ Difenoconazole (สกอร์) , Procloraz (เจอราก), carboxin (Vitavax), และ carbendazim ให้ผลการยับยั้งเชื้อราในห้องปฏิบัติการดีที่สุด สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ให้ผลดีที่สุดเมื่อพ่นทุก 7 วัน คือ Procloraz อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตรและ Difenoconazole อัตรา 30 มล/ น้ำ 20 ลิตรสารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ได้ผลรองลงไป carbendazim อัตรา 40 มล/ น้ำ 20 ลิตร

เอกสารอ้างอิง

- Flett BC, 1995. Integrated disease management of *Stenocarpella maydis* ear rot of maize. Proceedings of the Congress of the South African Society of Crop Science, Stellenbosch, South Africa
- Flett BC, McLaren NW, Wehner FC, 2001. Incidence of *Stenocarpella maydis* ear rot of corn under crop rotation systems. Plant Disease, 85(1):92-94; 11 ref. View Abstract
- McGee D.C, 1988. Maize diseases. A reference source for seed technologists. St. Paul, Minnesota, USA: APS Press. View Abstract
- Nelson DW, 1963. Relationship between soil fertility and the incidence of *Diplodia* stalk rot and northern leaf blight in *Zea mays*. M.S. thesis, University of Illinois, Urbana, USA
- Shurtleff M.C, 1980. Compendium of Corn Diseases. 2nd ed. St. Paul, MN, USA: American Phytopathological Society.
- Vincent, J.M. 1927. Distortion of fungi hyphae in the presence of certain inhibitors. Nature 59:850.
- Warren HL, Von Qualen SK, 1984. Use of leaf whorl inoculation technique for evaluation of stalk rot resistance. Phytopathology, 74:1272.